

УДК 373.5.016:94(477)

Л. І. Мочкіна,

методист відділу гуманітарних дисциплін ВШПО;

В. А. Хвесик,

учитель історії ЗОШ І–ІІІ ст. с. Мала Глуша Любешівського району Волинської області

Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.*

Конспект уроку з історії України, 9 клас

територіальний устрій, нові явища в економічному розвитку, національне та соціальне становище українського населення.

Mochkina L. I., Hvesyk V. A. The Ukrainian Lands as a Part of the Russian and Austrian Empires at the Late 18th – the First Half of the 19th Centuries.

It is focused on deepening and generalization of knowledge of pupils concerning the Ukrainian lands as a part of Russia and Austria-Hungary at the late 18th – the first half of the 19th centuries. The place and a role of historical figures of this period are revealed. The lesson is conducted in the form of historical kaleidoscope which provides interesting contests: „Synthesizer”, „Without the right to a mistake”, „Chain reaction”, „Flash”, „Synthesis of thoughts” and others. Such non-standard lesson will promote development of creative capabilities of schoolchildren and to cultivate interest in Homeland history.

Key words: process of inclusion of the Ukrainian lands to the Russian and Austrian empires, the administrative and territorial device, the new phenomena in economic development, national and social position of the Ukrainian population.

Мета: підсумувати знання учнями процесу включення українських земель до Російської та Австрійської імперій. З'ясувати нові явища в економічному розвитку земель і його суперечності. Розкрити роль та місце історичних діячів у боротьбі за українську державність. Розвивати вміння і навички роботи під час проведення інтелектуальних змагань. Виховувати розуміння того, що колоніальна політика Російської та Австрійської імперій стримувала соціально-економічний розвиток українських земель.

Обладнання: карта, кросворди, ребуси, картки з індивідуальними завданнями.

Тип уроку: повторювально-узагальнювальний.

Форма проведення: історичний калейдоскоп.

Підготовчий етап

За тиждень учитель повідомляє учням про урок – історичний калейдоскоп. Рекомендує літературу для опрацювання. Задає домашнє завдання:

1. Підготувати кросворд із вивченого матеріалу.
2. Скласти п'ять ребусів.
3. Підготувати невеличкий виступ про історичного діяча, діяльність якого найбільше запам'яталася при вивченні матеріалу.

Перед початком уроку вчитель проводить жеребкування серед учнів, визначаючи, хто

Основну увагу зосереджено на поглибленні й узагальненні знань учнів про українські землі у складі Росії та Австро-Угорщини наприкінці XVIII – у першій половині XIX століть, розкривається місце і роль історичних діячів цього періоду. Урок проведено у формі історичного калейдоскопу, що передбачає цікаві конкурси: «Синтезатор», «Без права на помилку», «Ланцюгова реакція», «Фотоспалах», «Синтез думок» та інші. Такий нестандартний урок сприятиме розвитку творчих здібностей школярів та виховуватиме зацікавлення історією Батьківщини.

Ключові слова: процес включення українських земель до Російської та Австрійської імперій, адміністративно-

під яким порядковим номером буде працювати на занятті.

Хід уроку

I. Організаційний момент

II. Мотивація навчальної діяльності

Бесіда з учнями:

Діти! Сьогодні ми з вами проведемо історичний калейдоскоп на тему «Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.». У ході заняття узагальнимо, систематизуємо вивчене, вияснимо, над яким матеріалом потрібно ще попрацювати.

Для калейдоскопа характерна швидка змінюваність подій, тому проведемо ми його у формі змагання. А для забезпечення чіткості проведення, визначення переможців буде працювати журі.

III. Повторення та узагальнення вивченого матеріалу

Хід історичного калейдоскопу.

Перший конкурс – «Синтезатор»

Викресліть одне положення (географічну назву, власне ім'я, поняття), яке не відповідає логіці добірки,

* Додатки – на CD цього номера.

та пояснить свій вибір. Кількість правильних відповідей становить кількість балів. Після закінчення виділеного часу помічники віддають роботи членам журі.

Другий конкурс «Без права на помилку»

Вчитель називає крилаті вислови, а учні по черзі пояснюють їх суть. За кожну правильну відповідь – 1 бал.

Третій конкурс «Бліц-інтерв'ю»

Щоб охарактеризувати історичного діяча, діяльність якого запам'яталась найбільше, відводиться 30 секунд. Вкажіть причину зробленого вами вибору. За повну, змістовну відповідь – 5 балів.

Четвертий конкурс «Ланцюгова реакція»

За поданим учителем визначенням учні мають вказати ім'я, прізвище чи поняття, яке починається, крім першого, з останньої літери попереднього слова. Час на обдумування – 5 секунд. За кожну правильну відповідь – 1 бал.

П'ятий конкурс «Кросворди і ребуси»

Кожен учень представляє кросворди і ребуси, складені дома. За кожне завдання максимальна оцінка – 5 балів.

Шостий конкурс «Фотоспалах»

Подивіться на кросворд на плакаті. Він незвичайний. У ньому подано відповіді, а вам потрібно дібрати до поданих слів запитання. За кожне правильне запитання – 1 бал.

Сьомий конкурс «Поняття»

До кожного пояснення суті поняття дібрати саме поняття і вписати в колонку навпроти. Кожна правильна відповідь – 1 бал.

Восьмий конкурс «Синтез думок»

Ви маєте почергово розкрити факти життя та діяльності П. Калнишевського та М. Костомарова, виклавши свою думку чотирма-п'ятьма реченнями почергово. Висвітлені факти не мають повторюватися. За правильну відповідь – 3 бали.

Дев'ятий конкурс «Спринт»

За 30 секунд ви маєте дати якнайбільше відповідей. Якщо відповідь невідома, кажіть: «Далі». Кожна правильна відповідь – 1 бал.

Після кожних двох конкурсів журі оцінює учасників.

IV. Підсумки уроку

Вчитель пропонує підсумувати урок методом «Мікрофон».

Учням запропоновано продовжити речення:

«Протягом уроку я мав змогу повторити ...»

«Особливо сподобалося ...»

«Новим для мене стало ...»

«Для себе я зробив такі висновки ...»

«Чи справдилися ваші очікування від повторювально-узагальнювального уроку в формі історичного калейдоскопа?»

Вчитель аналізує участь кожного учня. Оголошує оцінки, мотивуючи їх. Вказує, який матеріал діти засвоїли добре, а над чим ще потрібно попрацювати на наступних уроках.

V. Домашнє завдання

Повторити основні поняття, дати, що стосуються теми.

Література

1. Грицак Я. Нариси історії України. Формування модерної української нації XIX–XX ст. / Я. Грицак. – К. : Генеза, 2000. – 360 с.
2. Кульчицький С. В. Історія України : довідн. для абітурієнтів та учнів загальноосвіт. навч. закл. / С. В. Кульчицький, Ю. А. Мицик, В. С. Власов. – 2-ге вид., переробл. та доповн. – К. : Літера ЛТД, 2011. – 528 с.
3. Струкевич О. К. Історія України : підручн. для 9-го кл. загальноосвіт. навч. закл. / О. К. Струкевич – К. : Грамота, 2009. – 288 с.
4. Турченко Ф. Г. Історія України : підручн. для 9-го кл. загальноосвіт. навч. закл. / В. Г. Турченко, В. М. Мороко. – К. : Генеза, 2009. – 352 с.